

IZVEŠTAJ O RADU I SPROVOĐENJU STRATEŠKIH CILJEVA NALED-a ZA 2023. SA PREGLEDOM DO 2025. GODINE

UVOD

Strateškim planom NALED-a za period do 2025. godine koji su usvojili članovi na Skupštini u maju 2022, definisano je 12 programskih ciljeva grupisanih u dve ključne oblasti, odnosno nivoa delovanja koji se međusobno ukrštaju i podstiču – **1) Unapređenje javnih politika i usluga i 2) Podsticanje teritorijalnog razvoja i EU integracija**. Takođe, definisano je i sedam organizacionih ciljeva kojima se predviđa dalji razvoj i održivost NALED-a iz ugla ljudskih resursa, finansija, komunikacija i sl.

U prve dve godine implementacije, od ukupno 138 rezultata čije je ostvarenje planirano do 2025, sprovedeno je skoro dve trećine (63%). U toku su aktivnosti koje će doprineti ostvarenju dodatnih 19% planiranih rezultata. 10% rezultata nije ostvareno ili je odloženo. Ostalo su rezultati na kojima će se raditi u budućnosti. U nastavku je prikazan stepen realizacije po strateškim oblastima u ovom trenutku.

Strateška oblast 1: Unapređenje javnih politika i usluga

Ostvareno	Delimično ostvareno	U toku	U planu	Odloženo/Nije ostvareno	Ukupno
56	13	20	12	12	114
49%	11%	18%	10,5%	10,5%	100%

Strateška oblast 2: Podsticanje teritorijalnog razvoja i EU integracija

Ostvareno	Delimično ostvareno	U toku	U planu	Odloženo/Nije ostvareno	Ukupno
15	2	6	0	1	24
63%	8%	25%	0%	4%	100%

KLJUČNI REZULTATI U 2023.

Stepen realizacije strateških ciljeva, posmatrano samo u 2023. godini, iznosi više od 90%. U prethodnoj godini, NALED je bio angažovan na sprovođenju 40 projekata za bolje uslove poslovanja, što je 20% više nego prethodne godine. Organizovano je 178 događaja, od čega više od 100 obuka za privatni i javni sektor (na temu eUprave, informacione bezbednosti, pametnih gradova, javnih nabavki) koje je pohađalo više od 1.000 državnih službenika, 15 studijskih poseta, i više od 50 konferencija, okruglih stolova i medijskih događaja na lokalnom, nacionalnom i regionalnom nivou.

Prethodni period obeležilo je **sprovođenje 12 preporuka Sive knjige**, koja uključuje i višegodišnje preporuke da se ukine naknada za konverziju prava korišćenja u pravo svojine i uspostavi elektronski registar poljoprivrednih gazdinstava i podsticaja (eAgrar). Među sprovedenim preporukama su i uvođenje zelenih kriterijuma i kriterijuma kvaliteta osim najniže cene kod javnih nabavki, ukidanje parafiskalnih nameta u postupcima pribavljanja uslova za projektovanje i priključenje i omogućavanje držanja dokumentacije u digitalnom formatu na gradilištima, kao i puna primena elektronske dostave kroz uvođenje obaveznog eSandučeta za privredu.

U prethodnoj godini, **borba protiv sive ekonomije** nastavljena je kroz Inicijativu „Bolji način“, podržanu od strane GIZ-a, i kompanija Visa i Mastercard, u okviru koje je NALED započeo realizaciju POS programa za preduzetnike, mikro i mala preduzeća, omogućivši subvencije za besplatne POS terminale na 25.000 prodajnih mesta i šaltera institucija širom Srbije. Program je u prvoj godini ostvario skoro 800.000 transakcija u vrednosti od oko 10 miliona evra. NALED je takođe podržao Vladu u organizaciji nagradne igre „Uzmi račun i pobedi 2023“, koja je prvi put realizovana digitalno, primenom aplikacije Poreske uprave, a ove godine je pokrenut i šesti ciklus igre s duplom šansom za korisnike bezgotovinskih plaćanja.

Pružili smo podršku Vladi Srbije u unapređenju propisa i izrade softvera za prijavu i plaćanje poreza frilensera. Nastavljen je rad na dugogodišnjem prioritetu Sive knjige - sistemske reforme oporezivanja i smanjenja poreskog opterećenja najnižih zarada. Uz podršku švedske agencije SIDA, NALED je podržao Kancelariju za javne nabavke u uvođenju ekoloških kriterijuma i pripremio pravilnik i model konkursne dokumentacije za njihovu lakšu primenu.

Veliki doprinos **digitalizaciji i razvoju eUprave**, NALED je pružio kroz realizaciju obuka u ovoj oblasti koje je tokom 2023. pohađalo 1.000 državnih i lokalnih službenika iz više od 20 lokalnih samouprava, kao i predstavnici više od 100 malih i srednjih preduzeća. U okviru EDGE projekta Svetske banke, NALED je podržao Kancelariju za ITE u promociji eUsluga koje su u prethodnom periodu unapređene. Omogućeno je da institucije sva zvanična dokumenta, poput rešenja i odluka, privredi dostavljaju isključivo u elektronskom obliku u eSanduče, dok istim putem građani sada mogu dobiti izvode iz matičnih knjiga, uverenja o državljanstvu, uverenje o neosuđivanosti i nekažnjavanju.

Nastavljen je rad na unapređenju **uslova za investicije i gradnju**. Za četiri godine od reforme Katastra koja je realizovana uz podršku NALED-a, kroz eŠalter je podneto 2 miliona zahteva za upis nepokretnosti, a prosečno vreme rešavanja predmeta smanjeno je sa 25 na manje od 6 dana. Uz podršku švedske agencije SIDA, izdrađena je Studija sa predlozima za unapređenje upisa u katastar, legalizacije, evidentiranja javne svojine, restitucije, eksproprijacije,

komasacije, konverzije i drugih postupaka, radi konačnog rešavanja raspolaganja nepokretnostima i tranzicije imovinskih odnosa iz društvene u privatnu svojinu. U saradnji sa USAID-om, pripremljene su preporuke za poboljšanje položaja prosumera i podsticanje proizvodnje električne energije iz sopstvenih izvora.

U naredne dve godine, NALED će biti EIT Food Hub za našu zemlju i sprovesti niz aktivnosti u cilju podrške inovacionom ekosistemu **u oblasti poljoprivrede**, uz podršku Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu. Okupićemo sve reprezentativne učesnike iz sektora poljoprivrede i raditi na umrežavanju nauke i privrede.

Podršku **inovativnom ekosistemu** nastavljamo uz kompaniju PMI i StarTech. Program koji je podržao 82 projekta sredstvima u iznosu od oko 2,7 miliona USD, nastaviće se i u naredne dve godine. Novo izdanje Sive knjige inovacija donelo je 45 preporuka, a iz prethodnog izdanja sprovedeno je devet preporuka. U saradnji sa Ministarstvom privrede, pokrenut je Portal preduzetništva i Mali biznis informator gde se redovno objavljuju sve relevantne informacije potrebne preduzetnicima pri pokretanju i vođenju biznisa.

NALED koordinira Radnom grupom koja je pripremila **reviziju Akcionog plana za digitalizaciju u zdravstvenom sistemu 2024-2025**, koji se sprovodi uz podršku projekta CHISU koji finansira USAID. Učestvovali smo u izradi novog Zakona o zdravstvenoj dokumentaciji i evidencijama u oblasti zdravstva, koji predstavlja osnov za dalju digitalizaciju u zdravstvu i uvodi eKarton kao centralizovani registar i skup podataka o svakom pacijentu, a u cilju uspostavljanja Registra genetičkih i biomedicinskih podataka, NALED i Centar za četvrtu industrijsku revoluciju radili su na definisanju pravnog okvira koji će omogućiti njegovo funkcionisanje i upotrebu u istraživanjima i razvoju u oblastima biotehnologije, bioinformatike, bioekonomije, genetike i medicine.

Na polju **zaštite životne sredine**, nastavljamo sa inicijativama za efikasno sakupljanje otpada kroz prekogranični projekat sa Crnom Gorom koji podržava Evropska unija, u okviru kojeg je u Novom Pazaru i Mojkovcu započet proces primarne selekcije u domaćinstvima. Ministarstvu zaštite životne sredine pružamo podršku u procesu izgradnje šest regionalnih centara za upravljanje otpadom. Pokrenuli smo diskusiju sa svim relevantnim činiocima o izazovima i prilikama primene ESG kriterijuma.

Rezultati istraživanja pokazali su da blizu 90% ispitanih opština i gradova smatraju BFC SEE Program atraktivnim, a u prethodnoj godini otvoren je javni poziv za učešće 50 gradova i opština Jugoistočne Evrope koji do sada nisu učestvovali u ovom programu. Nastavljena je razmena najboljih regulatornih praksi i reformi na nivou jugoistočne Evrope kroz **Partnerstvo za konkurentan region (CORE Partnership) koje povezuje 7 ekonomija u okruženju** i organizovana je druga regionalna konferencija CORE days u Kotoru, na kojoj je jedan od ključnih govornika bio predsednik Crne Gore Jakov Milatović.

Regionalnu saradnju nastavljamo i kroz **prekogranične projekte** koje sprovodimo uz podršku Evropske unije, poput „Zajedno za kulturni turizam“ u Srbiji i BiH, čiji je cilj jačanje socio-ekonomskog položaja žena i plasman ruketvorina kao turističkih proizvoda. U prvoj godini projekta, preko 200 žena pohađalo je edukativne programe. U narednom periodu, uz podršku

švedske agencije Sida, radićemo na podizanju svesti o prednostima i značaju **socijalne ekonomije**, kako bi se povećao broj registrovanih socijalnih preduzeća u Srbiji.

REALIZACIJA PROGRAMSKIH CILJEVA

U nastavku je pregled 12 programskih ciljeva, a potom i detaljan izveštaj o realizaciji ciljeva i rezultata za period 2023.

STRATEŠKA OBLAST 1: UNAPREĐENJE JAVNIH POLITIKA I USLUGA5

Programski cilj 1: Unapređen kvalitet i proces donošenja propisa.....	5
Programski cilj 2: Smanjena siva ekonomija	7
Programski cilj 3: Unapređene javne finansije.....	12
Programski cilj 4: Unapređeni uslovi za razvoj e-uprave i e-poslovanja	15
Programski cilj 5: Unapređeni uslovi za preduzetništvo i inovacije.....	18
Programski cilj 6: Unapređeni uslovi za investiranje i gradnju	22
Programski cilj 7: Unapređeni uslovi za razvoj poljoprivrede i prehrambene industrije.....	25
Programski cilj 8: Unapređene zdravstvene usluge i dostupnost lekova.....	27
Programski cilj 9: Podržano sprovođenje zelene agende.....	29

STRATEŠKA OBLAST 2: PODSTICANJE TERITORIJALNOG RAZVOJA I EU INTEGRACIJA32

Programski cilj 10: Unapređeni uslovi za razvoj privrede na lokalnu	32
Programski cilj 11: Unapređeni i usaglašeni uslovi poslovanja u WB regionu	35
Programski cilj 12: Unapređene EU integracije u oblastima značajnim za privredu	37

STRATEŠKA OBLAST 1: UNAPREĐENJE JAVNIH POLITIKA I USLUGA

Programski cilj 1: Unapređen kvalitet i proces donošenja propisa

1.1 Unapređena odgovornost i analitička osnova institucija za donošenje propisa			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Unapređen monitoring regulatorne reforme kroz objavljivanje Kvartalnih izveštaja	Ostvareno	Objavljena četiri kvartalna izveštaja (KI) o statusu sprovođenja reformi sa pregledom regulatorne aktivnosti i inicijativa koje je NALED preduzeo tokom analiziranog kvartala. KI se distribuiraju članovima i partnerima iz međunarodne zajednice najkasnije 10 dana nakon završetka kvartala. Rezime KI se izrađuje i na engleskom jeziku.
2	Unapređena transparentnost zakonodavnog procesa kroz godišnji Regulatorni indeks Srbije	Ostvareno	Objavljen Regulatorni indeks Srbije 2022/2023 koji detaljno analizira zakonodavni proces i kvalitet javno-privatnog dijaloga u Srbiji. Ocena regulatornog okruženja u našoj zemlji je 46 od maksimalnih 100, bez većih promena u odnosu na prethodni izveštaj. Tokom 2023. kroz dijalog sa civilnim sektorom je pripremljena nova, unapređena metodologija za RIS koja će se primenjivati od 2024.
3	Delimično ili potpuno sprovedeno najmanje 10 preporuka Sive knjige godišnje	Ostvareno	Objavljeno je 16. izdanje Sive knjige koja sadrži 100 preporuka članova NALED-a za unapređenje uslova poslovanja (19 novih, 81 unapređena preporuka). U 2023. godini u potpunosti ili delimično je realizovano 12 preporuka kao što su ukidanje naknade za konverziju zemljišta, primena eAgrara, i uvođenje zelenih javnih nabavki. Od ove godine pored EU bedža kojim je obeleženo 18 preporuka, uvedena je i oznaka za bezgotovinska plaćanja kojom je obeleženo 13 preporuka.
4	Najmanje jedan propis godišnje je unapređen na osnovu NALED-ovih ex ante analiza	Ostvareno	Izmenama Zakona o planiranju i izgradnji ukinuta je naknada za pretvaranje prava korišćenja u pravo svojine na građevinskom zemljištu za lica koja su pravo korišćenja stekla u postupku privatizacije, svojinske transformacije, stečajnom ili izvršnom

			postupku u skladu sa analizama i preporukama koje je pripremio NALED u saradnji sa članovima Saveza za imovinu i investicije.
5	NALED podržava institucije u izradi najmanje pet analiza efekata propisa godišnje	Ostvareno	U 2023. godini NALED je zajedno sa MIT radio na analizama i izradi Zakona o informacionoj bezbednosti, kao i na analizama koje su pratile usvajanje Zakona o javnom informisanju i medijima i Zakona o elektronskim medijima. Sa MGSI, odnosno novoosnovanom Agencijom, NALED je radio na ex-ante analizi ukidanja konverzije, a zatim i ex-post analizi efekata reforme. Sa MRE urađena je analiza u vezi sa poboljšanjem položaja kupaca-proizvođača (prozjumer) - na osnovu preporuka NALED-a izmenjeni su Zakon o korišćenju OIE, Zakon o akcizama, Zakon o PDV-u, i Zakon o naknadama za korišćenje javnih dobara. Sa MZ je urađena analiza efekata Programa za digitalizaciju zdravstva. Kao doprinos sprovođenju Vladinog Programa za suzbijanje sive ekonomije, urađena je analiza regulatornog okvira, zastupljenosti keša, i komparativna studija u cilju unapređenja uslova za bezgotovinska plaćanja.
1.2 Uspostavljen održiv javno-privatni dijalog za unapređenje uslova poslovanja			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Uspostavljen Ekonomski kokus Narodne Skupštine uz podršku NALED-a do kraja 2023.	Ostvareno	Tokom godine održana su četiri sastanka Ekonomskog kokusa koji je konstituisan u Skupštini u aprilu 2023, i pripremljeni su amandmani na Zakon o planiranju i izgradnji.
2	NALED učestvuje u najmanje 20 zajedničkih radnih grupa Vlade za izradu propisa godišnje	Ostvareno	NALED se samo tokom 2023. godine priključio radu 29 radnih grupa, od čega je 18 i trenutno aktivno. Pored toga postoje brojne aktivne grupe osnovane u prethodnim godinama koje su i dalje funkcionalne. Pregled radnih grupa je dostupan na onlajn Platformi za članove .

3	NALED organizuje najmanje dva puta godišnje dijalog o javnim politikama sa zainteresovanim organizacijama civilnog društva (OCD) i političkim akterima	Ostvareno	U okviru redovnih aktivnosti NALED uspostavlja konsultacije sa OCD i političkim akterima kroz intervjue, okrugle stolove, rad saveza unutar NALED-a, kao i kroz Ekonomski kokus i Nacionalni konvent o EU. Tokom 2023. organizovane su konsultacije sa oko 10 OCD u vezi monitoringa i unapređenja kvaliteta regulatornog okvira u Srbiji.
4	NALED podržava najmanje tri sektorska udruženja i OCD godišnje u uspostavljanju i vođenju javno privatnog dijaloga	Ostvareno	NALED je okupio brojne organizacije iz sektora solidarne ekonomije na izradi Programa razvoja socijalnog preduzetništva i definisanju mera za podršku sektoru kroz sveobuhvatne konsultacije sa institucijama, donatorskom zajednicom i socijalnim preduzećima. Kao rezultat ove saradnje, početkom 2024. resorni ministar je najavio donošenje Programa i promociju socijalnog preduzetništva u Srbiji . NALED je uključio Udruženje frilensera i preduzetnika, Digitalnu zajednicu i Udruženje radnika na internetu u osmišljavanje regulatornih rešenja i izradu portala za oporezivanje frilensera kroz dijalog s MFIN.
5	Unapređen trening kurikulum i onlajn kurs za javno-privatni dijalog koji je dostupan na NALED-ovom sajtu od 2023.	Ostvareno	Onlajn kurs o javno-privatnom dijalogu je dostupan na NALED-ovom portalu jpd.rs/edukacija

Programski cilj 2: Smanjena siva ekonomija

2.1 Uspostavljen strateški i institucionalni okvir za suzbijanje sive ekonomije			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Usvojen Program Vlade RS za suzbijanje sive ekonomije do kraja 2022.	Ostvareno	Vlada RS usvojila je u martu Program za suzbijanje sive ekonomije za period 2023-2025, dok je pripadajući akcioni plan koji sadrži 19 mera za period 2023-2024. usvojila u junu 2023. godine. NALED je pružio stručnu i tehničku podršku Koordinacionom telu i Stručnoj grupi u izradi i sprovođenju ovih dokumenta.
2	Podržano uspostavljanje i rad Koordinacionog tela Vlade i	Ostvareno	Koordinaciono telo je uspostavljeno tokom 2022, i od tada se sastajalo u

	Stručne grupe za suzbijanje sive ekonomije od 2022.		redovnim terminima. Pripadajuća Stručna grupa za suzbijanje sive ekonomije je održavala redovne sastanke koji su se u toku druge polovine 2023. i početkom 2024. orijentisali pre svega na implementaciju akcionog plana. NALED je imenovan za koordinatora Stručne grupe.
3	Obezbeđen monitoring sprovođenja Programa kroz pripremu polugodišnjih izveštaja od 2023.	Ostvareno	NALED u saradnji sa Ministarstvom finansija i drugim institucijama, priprema redovne polugodišnje izveštaje o sprovođenju Programa koji se dostavljaju na uvid i usvajanje Koordinacionom telu.
2.2 Podržana dalja transformacija Poreske uprave			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Unapređen softver za angažovanje sezonskih radnika do kraja 2022.	Delimično ostvareno	NALED je podržao unapređenja softvera u vezi sa aktuelnim Zakonom o sezonskim radnicima, kao i dalji razvoj u skladu sa nacrtom novog Zakona. Sve izmene su prezentovane Ministarstvu za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja i Poreskoj upravi. Od maja 2023. softver je predat Poreskoj upravi na testiranje – očekuje se nastavak rada na finalizaciji zakonskog okvira i softvera u saradnji sa novom Vladom i resornim Ministarstvom.
2	Uvedena objedinjena naplata poreza i doprinosa za preduzetnike do kraja 2024.	U toku	Uvođenje objedinjene naplate poreza i doprinosa za preduzetnike je višegodišnja preporuka NALED-a koja je našla svoje mesto među 10 prioriteta Sive knjige 16 upućenih Vladi Srbije i nadležnim institucijama. Poreska uprava je u komunikaciji sa NALED-om najavila da će ova preporuka biti realizovana u sklopu uvođenja novog informacionog sistema PURS, koje je u toku.
3	Unapređen sistem analize rizika zasnovan na eFiskalizaciji do kraja 2025.	U planu	Unapređenje analize rizika u Poreskoj upravi je jedna od mera predviđenih Akcionim planom Vlade za suzbijanje sive ekonomije.
4	Podržano sprovođenje najmanje jedne mere iz	Ostvareno	Tokom 2023. NALED je podržao veći broj mera iz Programa za suzbijanje

	Programa za suzbijanje sive ekonomije godišnje		sive ekonomije, uključujući: organizaciju nove, elektronske nagradne igre Uzmi račun i pobedi; sprovedena istraživanja stavova građana i privrede o sivoj ekonomiji, fiskalizaciji i bezgotovinskim plaćanjima; sprovođenje kampanje za promociju inovacija i preduzetništva Šampioni inovacija; sprovođenje obuka za knjigovodstvene, računovodstvene i revizorske agencije o poreskim olakšicama; razvoj i održavanja portala preduzetnistvo.gov.rs i biltena Ministarstva privrede kroz koje se pruža savetodavna podrška preduzetnicima i početnicima u poslovanju.
2.3 Unapređeni uslovi za bezgotovinsko plaćanje			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Usvojen Akcioni plan Koordinacionog tela Vlade za unapređenje uslova za bezgotovinsko plaćanje koji se primenjuje od 2023.	Delimično ostvareno	Akcionim planom za suzbijanje sive ekonomije predviđeno je nekoliko mera za unapređenje uslova za bezgotovinsko plaćanje i razvoj prihvatne mreže u privatnom i javnom sektoru. Nadležnost za implementaciju je dodeljena NBS.
2	Subvencionisano 25.000 POS terminala za mikro i mala preduzeća i institucije do kraja 2025.	Delimično ostvareno	U prvih godinu dana od pokretanja POS programa (mart 2023. – mart 2024.) mali trgovci su zatražili 3.101 POS terminal pod subvencionisanim uslovima. Na do sada instaliranim uređajima ostvareno je 656.632 transakcija uz ukupan promet od gotovo 8,5 miliona evra, na osnovu čega je kroz PDV republički budžet prihodovao oko 1,5 miliona evra.
3	Broj šaltera javne uprave koji omogućavaju bezgotovinsko ili elektronsko plaćanje za svoje usluge povećan najmanje za 200 do kraja 2025.	U toku	Kroz POS Program NALED je u saradnji s partnerima obezbedio subvencije za uvođenje do 1.000 POS terminala na šalterima institucija. U narednom periodu radiće se na uspostavljanju saradnje sa najmanje jednom relevantnom institucijom u cilju opremanja svih njenih šaltera (npr. Poreska uprava, ili saobraćajna policija).

2.4 Unapređena efikasnost i saradnja inspekcija sa privredom			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Povećan broj inspekcija koje koriste elnspektor svake godine	Nije ostvareno	NALED je učestvovao u razvoju sistema elnspektor i uključivanju 38 inspekcija tokom prethodnih godina, međutim usled čestih promena u resornom Ministarstvu tokom 2023. nije bilo pomaka u ovom domenu. Potrebno je inicirati saradnju sa novim timom Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave i aktuelizovati potrebu za digitalizacijom inspekcija, daljim povezivanjem sistema elnspektor sa određenim registrima i daljim jačanjem kapaciteta inspekcija i inspektora.
2	Sistem elnspektor integrisan sa najmanje još jednim elektronskim registrom do kraja 2024.	U planu	Ovaj proces vodi Kancelarija za ITE. Uvezivanje sa registrima je preduslov za ulazak preostalih inspekcija u sistem elnspektor (Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede granične inspekcije i sl).
3	Organizovane konsultacije privrede i inspekcija najmanje jednom godišnje od 2023.	Ostvareno	NALED uključuje relevantne inspekcije u konsultacije sa privredom kroz tematske saveze i stručne grupe koje vodi. NALED je organizovao više sastanaka užeg dela stručne grupe za suzbijanje sive ekonomije sa predstavnicima republičkih inspekcija i drugih državnih organa u cilju pripreme i praćenja realizacije Akcionog plana za suzbijanje sive ekonomije u delu inspeksijskog nadzora. Organizovani su sastanci u cilju izrade hodograma inspeksijskog nadzora sa Turističkom, Poreskom i Tržišnom inspekcijom, kao i sa inspekcijama MGSI i Poreskom inspekcijom.
2.5 Unapređen radno-pravni okvir			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Proširen zakon o radnom angažovanju na sezonskim poslovima do kraja 2023.	Odloženo	Nacrt Zakona je izrađen i u toku prošle godine uslaglašen i sa komentarima Međunarodne organizacije rada (MOR) uz podršku NALED-a. Inicirani su sastanci sa Ministarstvom za rad kako bi se preduzele sve aktivnosti koje su

			potrebne za njegovo usvajanje. Komunicirano je sa ministrom za rad da se ponovo formira radna grupa za izradu Nacrta Zakona, sva ministarstva su delegirala svoje članove za radnu grupu, međutim zbog raspisivanja izbora postupak je zastao do izbora nove Vlade.
2	Unapređen zakonski okvir za fleksibilne oblike rada do kraja 2025.	Ostvareno	Na inicijativu NALED-a, izmenama Uredbe produženo je ograničenje rasta poreskih obaveza paušalaca na 10% godišnje, i uvedeno umanjenje poreske osnovice od čak 50% za novoosnovane paušalne radnje. Takođe, na inicijativu NALED-a usvojen je predlog da frilenseri sa malim prihodima mogu da se zdravstveno osiguraju za oko 1.400 dinara mesečno, dok će minimalna mesečna osnovica za plaćanje PIO iznositi 8.406 dinara. Ovo je regulisano usvajanjem Zakona o izmenama i dopunama Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje. U saradnji sa Ministarstvom finansija, Poreskom upravom i Republičkim fondom za zdravstveno osiguranje, omogućena je automatska overa zdravstvenih knjižica za frilensere, uvezivanjem sistema PURS-a i RFZO-a, tako da frilenseri više ne moraju da odlaze do šaltera RFZO-a kako bi overili svoju zdravstvenu knjižicu.
3	Pripremljen predlog unapređenja Zakona o radu do kraja 2025.	U toku	Izrađen je predlog izmena i dopuna Zakona o radu od strane Radne grupe za radno zakonodavstvo formirane u okviru Saveza za fer konkurenciju. Predlog je komuniciran Međunarodnoj organizaciji rada. U narednom periodu će se raditi na dodatnim usaglašavanjima sa članovima NALED-a i predstavnicima resornih institucija.
2.6 Unapređena svest o važnosti i načinima borbe protiv sive ekonomije			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Sprovedena najmanje jedna kampanja usmerena na građane i/ili privredu godišnje	Ostvareno	Tokom 2023. godine, Vlada Republike Srbije, uz podršku NALED-a, organizovala je dva kruga nagradne

			<p>igre Uzmi račun i pobedi, u periodu od 12. januara do 25. februara i od 28. septembra do 11. novembra.</p> <p>Realizovano je deset javnih izvlačenja na prvom programu RTS-a. Učešće je uzelo više od milion punoletnih građana koji su poslali više od 285 miliona fiskalnih računa. Kao i u prethodnim ciklusima, NALED je bio zadužen da vodi Kontakt centar nagradne igre, na čiju je adresu pristiglo više od 10.000 pitanja, kao za i održavanje nacionalnog portala www.uzmiracun.rs koji je zabeležio 2,3 miliona poseta.</p> <p>Takođe, tokom 2023. organizovana je nacionalna kampanja za promociju bezgotovinskih plaćanja i POS Programa subvencija za male trgovce.</p>
--	--	--	---

Programski cilj 3: Unapređene javne finansije

3.1 Obezbeđena optimalna primena eFaktura			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Sprovedeno najmanje 10 obuka za javni i privatni sektor godišnje tokom 2022. i 2023.	Nije ostvareno	Nakon uspešne implementacije sistema eFaktura i većeg broja obuka koje su organizovali NALED i Ministarstvo finansija za privatni i javni sektor u 2022, nije postojala potreba za organizacijom dodatnih obuka u 2023. NALED je objavio na svom Youtube kanalu video materijale (onlajn obuke i tutorijale) za primenu eFaktura koji su ukupno ostvarili gotovo 200.000 pregleda.
2	Unapređen softver i/ili zakon na osnovu analize efekata i primene sistema eFaktura do kraja 2025.	U toku	NALED kontinuirano komunicira sa članicama na temu sistema efaktura i potencijalnih unapređenja i otklanjanja problema u radu. Na redovnim sastancima sa Ministarstvom finansija otvorena su pitanja koja su delegirana od strane privrede. Ministarstvo finansija je dalo odgovore i potencijalna rešenja.

3.2 Unapređen sistem i sprovođenje javnih nabavki			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Izrađen novi (unapređen) Registar ponuđača do kraja 2022.	Ostvareno	Unapređen Registar ponuđača funkcioniše bez problema i povećava se broj registrovanih pravnih lica kao ponuđača. Ilustrativno u 2022. godini broj registrovanih ponuđača je bio 14.585, da bi taj broj skočio na 16.352 do 31.12.2023. godine.
2	Obučeno više od 1.300 naručilaca i ponuđača za primenu kriterijuma kvaliteta u javnim nabavkama do kraja 2022.	Ostvareno	U 2022. je organizovano blizu 70 obuka o javnim nabavkama, i ukupno 1.239 naručilaca i ponuđača je obučeno kroz Sida projekat. Tokom 2023. organizovane su dodatne obuke kroz koje je obučeno još 1.009 ponuđača i naručilaca.
3	Izrađeni modeli kriterijuma za zelene javne nabavke do kraja 2022.	Ostvareno	Izrađeno je još pet vodiča za novih pet predmeta čija je nabavka obavezna uz primenu zelenih kriterijuma. Vodiči su dostupni i na sajtu Kancelarije za javne nabavke (KJN) , kao i na elearning platformi koju je razvio NALED - www.lppp.rs .
4	Realizovana godišnja kampanja za promociju odgovornih javnih nabavki 2022.	Ostvareno	Tokom 2023. godine realizovane su promotivne aktivnosti i događaji koji su doprineli da se u medijima objavi 150 priloga ili tekstova o javnim nabavkama.
3.3 Unapređen poreski sistem			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Smanjeno poresko opterećenje niskih zarada do kraja 2025.	U toku	NALED kroz Sivu knjigu i analize poreskog opterećenja zarada zagovara smanjenje poreskog opterećenja najnižih zarada i povećanje neoporezivog iznosa. Ova preporuka je uvrštena među 10 prioriteta Sive knjige 16. NALED je pripremio nacrt komparativne analize poreskog klina i poreskog opterećenja rada, sa preporukama za unapređenje. Ministarstvo finansija je pokrenulo konsultacije na ovu temu, u koje je uključen i NALED.
2	Unapređeni propisi o PDV-u do kraja 2024.	U toku	Zakon o PDV-u je poslednji put izmenjen krajem 2022 godine, dok su u 2023. Bile su dve izmene Pravilnika o PDV-u o čemu je NALED izvestio u

			svom Kvartalnom izveštaju. NALED je pripremio veći broj preporuka za unapređenje propisa o PDV-u koje su objavljene u okviru Sive knjige 16 uključujući i skraćanje roka za povraćaj PDV-a, ukidanje POPDV obrasca i uzajamnost vraćanja PDV-a između Srbije i drugih zemalja.
3	Unapređena primena i/ili uvedena najmanje jedna poreska olakšica do kraja 2024.	Ostvareno	U 2023. je produženo ograničenje rasta poreske osnovice za najviše 10% za preduzetnike paušalce. Uvedena je nova poreska olakšica - umanjenje polazne osnovice za 50% prilikom utvrđivanja visine paušalnog prihoda za početnike u poslovanju. Dodatno, NALED je u saradnji sa savetom za filantropiju zagovarao da se ukine PDV na donacije hrane, što je uvršteno i u Sivu knjigu.
3.4 Smanjeno parafiskalno opterećenje			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Unapređen metod obračuna za najmanje 10 neporeskih nameta do kraja 2024.	U planu	NALED priprema plan implementacije ove reforme koja će podrazumevati elektronski obračun i elektronsko plaćanje svih taksi i naknada.
2	Unapređena transparentnost neporeskih nameta kroz onlajn registar 2025.	U planu	NALED je pripremio novi koncept za reformu postojećeg sistema neporeskih dažbina, koji podrazumeva da se usluga ePlati proširi na sve takse i naknade koje plaćaju privreda i građani. Tokom 2023. godine Ministarstvo finansija je bilo otvoreno za predloge na koji način digitalizovati i unaprediti postupak plaćanja neporeskih nameta. Povećanje transparentnosti sistema neporeskih nameta, na osnovu inicijative NALED-a, prepoznato je kao jedna od strukturnih reformskih aktivnosti u Reformskoj agendi u okviru Plana za Zapadni Balkan, trenutno najvažnijeg dokumenta u ekonomskim pregovorima sa Evropskom unijom.
3	Unapređene lokalne odluke o administrativnim taksama u pet pilot opština do kraja 2023.	Nije ostvareno	Fokus reforme je stavljen na sveobuhvatno rešenje za neporeske namete putem sistema ePlati.

Programski cilj 4: Unapređeni uslovi za razvoj e-uprave i e-poslovanja

4.1 Unapređene elektronske usluge na lokalnu			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Uspostavljen lokalni indeks razvoja eUprave (LEI) koji se objavljuje od 2022. godine	Ostvareno	LEI indeks je uspostavljen i premijerno predstavljen javnosti početkom februaru 2023. godine.
2	Najmanje 100 lokalnih samouprava je rangirano na LEI	Ostvareno	Rangirano je 119 JLS, a rezultati su javno dostupni od februara 2023. godine na sajtu www.lei.rs .
3	Rangirane opštine unapređuju dostupnost eServisa uz podršku NALED-a najmanje za 10% godišnje	U toku	Sprovedeno je pet dvodnevni treninga za 100 službenika iz JLS u 2022. godini i pet treninga za 123 službenika u 2023. godini sa ciljem jačanja njihovih kapaciteta za korišćenje softvera Pisarnice.
4	Pilotiran ChatBot za opštinske usluge u najmanje dve lokalne samouprave 2022.	Ostvareno	Aktivnost je realizovana u 2022. godini – uspostavljen je ChatBot za pružanje odabranih eUsluga u Somboru i Šapcu.
4.2 Razvijeni novi elektronski servisi i unapređena elektronska identifikacija			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Razvijen / unapređen bar jedan elektronski servis za privredu / građane godišnje	Ostvareno	U prvoj polovini 2023. godine uspostavljene su usluge koje se tiču elzvoda i eDržavljanstva, eSaglasnosti, a u 2024. uspostavljen je Open Balkan eID koji omogućava pristup tržištu rada i elektronskim uslugama Albanije i Severne Makedonije.
2	Izmenjen bar jedan propis godišnje radi usklađivanja sa Zakonom o eUpravi i omogućavanja elektronske dostave	U toku	NALED se godinama zalaže kroz predloge javnih politika, preporuke Sive knjige i učesće u radnim grupama za proširivanje eDostave na sve državne institucije, i pruža podršku u implementaciji ovih preporuka. Građani u eSanduče od ove godine na zahtev mogu dobiti i izvode iz matičnih knjiga, uverenja o državljanstvu, uverenje o neosuđivanosti i nekažnjavanju. Ukoliko su registrovani korisnici eUprave obavezno će dobiti u eSanduče i rešenje o utvrđenom porezu na imovinu, kao i rešenje o upisu prava svojine nad nepokretnostima. Napredak je postignut i kada je reč o elektronskoj

			dostavi dokumenata za privredne subjekte. Od maja ove godine, kada su na snagu stupile izmene Zakona o privrednim društvima i Zakona o postupku registracije u APR-u, u skladu sa preporukama NALED-a svi privredni subjekti su u obavezi da imaju otvoren nalog na Portalu za elektronsku identifikaciju, s obzirom da im od tog trenutka sva dokumenta (poput rešenja) dostavljaju isključivo u elektronskom obliku, u eSanduče. Ostaje da se i ostali procesni propisi polako usklađuju sa odredbama Zakona o eUpravi kada je reč o elektronskoj dostavi.
3	Omogućeno dvostrano potpisivanje elektronskih dokumenata u kladu do kraja 2023.	Ostvareno	Kancelarija za IT i eUpravu je unapredila aplikaciju za potpisivanje u cloud-u, tako da je omogućeno dvostrano potpisivanje elektronskih dokumenata, što je bila jedna od preporuka NALED-a. Takođe, omogućeno je i pozicioniranje potpisa na dokumentu, kao i potpisivanje već ranije potpisanog dokumenta.
4	Omogućena elektronska identifikacija na daljinu do kraja 2023.	Nije ostvareno	Postoje najave da će se na tome raditi u 2024. godini, ali još uvek nisu započete aktivnosti na tom planu. Prethodno Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija je započelo rad na Uredbi za identifikaciju na daljinu ali u užem formatu radne grupe, a nakon toga je tema izašla iz fokusa i nije se na tome dalje radilo u mandatu Ministarstva informisanja i telekomunikacija. Ostaje kao jedna od preporuka NALED-a.
4.3 Unapređena znanja i svest o eUslugama			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Broj korisnika eUprave među građanima i privredom se povećava za 10% godišnje	Ostvareno	Broj korisnika Portala eUprava je u 2023. godini dostigao 2 miliona i nastavlja da raste. NALED daje doprinos ovom rezultatu kroz implementaciju komunikacionih kampanja u okviru EDGE projekta koji je usmeren upravo na promociju

			eUprave i elektronskih usluga među građanima i privredom.
2	Edukovano najmanje 100 pružalaca eUsluga godišnje	Ostvareno	U sklopu SIDA II projekta „Javne nabavke i dobro upravljanje za veću konkurentnost“ sprovedeno je pet obuka uživo za 123 službenika na temu elektronskog upravnog postupanja, kao i tri onlajn obuke za gotovo 550 službenika.
3	Organizovana najmanje jedna kampanja za jačanje svesti godišnje	Ostvareno	NALED pruža podršku Kancelariji za IT i eUpravu u promociji usluge ePisarnica za građane i tu svrhu urađen je edukativni video, kao i promotivni materijal na kojem će između ostalog biti objašnjen i značaj eUprave i način kako da se postane eGrađanin. Takođe, NALED pruža podršku Kancelariji za IT i eUpravu u jačanju vidljivosti i promociji eUsluga kroz EDGE projekat u okviru koga je sprovedena nacionalna medijska kampanja.
4	Promovisano najmanje 30 servisa eUprave do kraja 2023.	U toku	U toku je sprovođenje EDGE projekta koji ima za cilj promovisanje eUsluga.

Programski cilj 5: Unapređeni uslovi za preduzetništvo i inovacije

5.1 Unapređen strateški i regulatorni okvir za razvoj preduzetništva i inovacija			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Usvojen akcioni plan Saveta za digitalnu ekonomiju koji se sprovodi od 2022.	Nije ostvareno	Usled dugotrajnih izbornih procesa i promena u Vladi, Savet za digitalnu ekonomiju je prestao sa radom.
2	Objavljena prva Siva knjiga inovacija 2022. i 2023.	Ostvareno	Prvo izdanje Sive knjige inovacija koje je donelo 60 preporuka iz 7 oblasti za unapređenje uslova za inovativno i visokotehnološko preduzetništvo u Srbiji predstavljeno je aprila 2022, dok je drugo izdanje Sive knjige inovacija sa 45 preporuka, od toga 12 novih predloga, predstavljeno na završnoj konferenciji Projekta, u decembru 2023. Više informacija na linku .
3	Sprovedeno najmanje tri preporuke Sive knjige inovacija godišnje	Ostvareno	Od 60 preporuka iz prvog izdanja Sive knjige inovacija rešeno je ukupno devet preporuka, od čega pet u potpunosti i četiri delimično. Za više informacija posetiti startech.org.rs/siva-knjiga-inovacija
4	Uvedena najmanje jedna podsticajna mera ili olakšica za preduzetnike u skladu sa preporukom NALED-a do kraja 2025.	Ostvareno	Na inicijativu NALED-a produženo je ograničenje rasta obaveza paušalaca od 10%. izmenama Uredbe o bližim uslovima, kriterijumima i elementima za paušalno oporezivanje obveznika poreza na prihode od samostalne delatnosti. Takođe, na inicijativu NALED-a usvojen je predlog da frilenseri sa malim prihodima mogu da se zdravstveno osiguraju za oko 1.400 dinara mesečno, dok će minimalna mesečna osnovica za plaćanje PIO iznositi 8.406 dinara. Ovo je regulisano usvajanjem Zakona o izmenama i dopunama Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.
5.2 Obezbeđena podrška za preduzetnike i inovatore			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Dodeljeni bespovratni grantovi u vrednosti od milion dolara godišnje za visoko tehnološka i inovativna domaća preduzeća do 2023.	Ostvareno	U okviru programa podrške inovativnim preduzećima, u tri ciklusa, dodeljeno je 82 granta startupima i malim i srednjim preduzećima u vrednosti od 2,7 miliona dolara.

2	Obezbeđena mentorska podrška za najmanje 30 inovatora godišnje	Ostvareno	U 2023. se prijavilo 154 preduzetnika za mentorsku podršku za izradu biznis plana. Mentorska podrška za prvi ciklus grantista je završena, dok se za druga dva ciklusa odvija i tokom 2024. i 2025. godine.
3	Uspostavljen stalni mehanizam informisanja preduzetnika kroz Mali biznis informator od 2022.	Ostvareno	NALED pruža podršku Ministarstvu privrede u održavanju, ažuriranju i vođenju portala Mali biznis informator. Na mesečnom nivou, NALED priprema mesečni bilten sa najvažnijim informacijama za MSPP sektor. Za više informacija posetiti informator.preduzetnistvo.gov.rs
4	Podržan najmanje jedan projekat socijalnog, omladinskog i/ili ženskog preduzetništva godišnje	Ostvareno	Tokom 2023. godine započeto je sprovođenje projekta Zajedno za kulturni turizam – Prekogranična saradnja za unapređeni socio-ekonomski razvoj i očuvanje tradicionalnih zanata, koji je usmeren na povećanje doprinosa turizma socio-ekonomskom razvoju. Aktivnosti na projektu su usmerene na podržavanje prekogranične saradnje radi osnaživanja žena zanatlija i razvoja turističke ponude kroz razvoj novih, zajednički razvijenih turističkih proizvoda koji oslikavaju lokalno kulturološko nasleđe. Važan cilj projekta je i upoznavanje kolega iz Bosne i Hercegovine sa pravnim okvirom i dobrom praksom za socijalno preduzetništvo u Republici Srbiji.

5.3 Unapređeni uslovi za istraživanje i razvoj

#	Rezultat	Status	Objasnenje
1	Praksa izrade industrijskih doktorata uvedena na najmanje jednom fakultetu do kraja 2023.	U toku	Izrađene su Smernice za sprovođenje stipendiranih doktorata. NALED tim je u kontaktu sa Ministarstvom povodom ove inicijative čija se implementacija očekuje tokom 2024. godine.
2	Izrađena specifikacija uspostavljanja onlajn baze naučno-istraživačke infrastrukture do kraja 2023.	Ostvareno	Ministarstvo je pustilo u rad portal Otvorene istraživačke infrastrukture koji ima za cilj povećanje vidljivosti i dostupnosti opreme i usluga u naučno istraživačkim organizacijama,

			maksimalno iskorišćenje opreme i njen komercijalni angažman, kako za potrebe državnog, tako i privatnog sektora. NALED će izraditi deo portala koji se odnosi na povezivanje male i velike privrede, a što smo izdvojili kao posebnu aktivnost u dokumentu.
3	Pojednostavljena procedura za uvoz materijala relevantnih za istraživanje i razvoj do kraja 2023.	U toku	Finalizovana je analiza „Ka unapređenju prekograničnih procedura za uvoz R&D materijala“, sa konkretnim preporukama. NALED tim je započeo proces zagovaranja preporuka.
4	Sprovedena još najmanje jedna preporuka NALED-a za unapređenje uslova za istraživanje i razvoj do kraja 2025.	Ostvareno	Pravilnikom o Registru subjekata nacionalnog inovacionog sistema bliže je definisano ko su startapi, a ko biznis anđeli, i određeni su uslovi za njihov upis u Registar. Upisom u Registar inovatori će moći da koriste sredstva Fonda za inovacionu delatnost, dok država dobija uvid u stanje inovacionog sistema. Takođe, precizirano je da ‘drugi subjekti inovacione infrastrukture’ mogu biti i udruženja, privredna društva i preduzetnici koja imaju za cilj podršku realizaciji inovacione delatnosti, a Etičkim smernicama uređeno je pitanje razvoja, primene i upotrebe pouzdane i odgovorne veštačke inteligencije. Organizovana je i obuka za javne službenike na temu Partnerstva za inovacije, a Ministarstvo je započelo i rad na izradi portala za povezivanje nauke, privrede i države.
5.4 Unapređeni uslovi za korišćenje vozila budućnosti i prateće infrastrukture			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Usvojen Program za mobilnost budućnosti do kraja 2023.	Nije ostvareno	Još uvek nisu identifikovani donatori i institucije zainteresovani za ovu ovu temu.
2	Unapređen pravni okvir za električna i hibridna vozila u Srbiji do kraja 2025.	Ostvareno	Izmenama i dopunama Zakona o bezbednosti saobraćaja na putevima definisan je pojam lakog električnog vozila, regulisano njihovo korišćenje u saobraćaju, i propisane kazne za nepoštovanje pravila. NALED je,

			najpre kroz istraživanje stavova građana o električnim vozilima, ali i dostavljanjem predloga regulatornih izmena Ministarstvu i dostavljanjem komentara u okviru javne rasprave na Zakon o bezbednosti saobraćaja na putevima, zagovarao rešavanje ovog pitanja. Takođe, izmenama istog Zakona definisan je pojam autonomnog vozila i omogućeno testiranje ovih vozila na putevima. U pripremi su dva pravilnika koja uređuju pitanja ispitivanja i testiranja autonomnih vozila na putevima, a u međuvremenu su izdate i o posebnoj vrsti objekata i posebnoj vrsti radova za koje nije potrebno pribavljati akt nadležnog organa olakšano je postavljanje punionica za električna i hibridna vozila na javnim putevima.
5.5 Sprovedena promocija preduzetništva i inovacija u Srbiji			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Organizovana najmanje jedna kampanja za promociju inovacija i inovatora u zemlji i/ili inostranstvu do kraja 2023.	Ostvareno	U okviru StarTech projekta sprovedena je kampanja za promociju inovatora, koja je podrazumevala snimanje video materijala o startapima koji su dobili ST grantove, a koji se može pronaći na ST sajtu. Aktivna promocija je bila i na društvenim mrežama.
2	Podržana najmanje jedna kampanja godišnje za promociju socijalnog, omladinskog i/ili ženskog preduzetništva	Ostvareno	NALED u okviru StarTech projekta, a u saradnji sa agencijom GoViral i uz podršku Telekoma Srbije i RTS-a je učestvovao u kreiranju drugog serijala škole digitalnog preduzetništva GoStudy. Kratki tizeri o primeni digitalnih tehnologija u poslovanju bili su emitovani u okviru RTS-ovog jutarnjeg programa tokom novembra. Takođe, putem GoStudy platforme, korisnicima na raspolaganju stoje 9 novih modula i 85 lekcija.

Programski cilj 6: Unapređeni uslovi za investiranje i gradnju

6.1 Unapređena imovinska-pravna sigurnost			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Ukinuta naknada za konverziju za lica koja su pravo korišćenja stekli u postupku privatizacije, stečaja i izvršnom postupku 2023.	Ostvareno	Krajem jula usvojene su izmene i dopune Zakona o planiranju i izgradnji ("Sl. gl. RS", br. 62/2023) kojima je ukinuto plaćanje naknade za konverziju na građevinskom zemljištu u skladu sa preporukama NALED-a
2	Efikasnije sprovođenje postupka ozakonjenja objekata do kraja 2025.	Delimično ostvareno	U okviru projekta SIDA 2 urađena Analiza za pojednostavljenje uslova za ozakonjenje nelegalno izgrađenih objekata (Koncept masovnog ozakonjenja) sa konkretnim preporukama. Rezime analize je dostavljen MGSI koje se zalaže za sličan koncept masovnog ozakonjenja kako NALED predlaže. Ažurirana preporuka u SK 16 vezano za ubrzanje i digitalizaciju postupka ozakonjenja.
3	Unapređena efikasnost upisa u Katastar do kraja 2024.	Delimično ostvareno	Urađena je Analiza za unapređenje uslova za upis u katastar. Održan niz sastanaka sa relevantnim institucijama u cilju pronalaženja optimalnog rešenja. Usvojenim izmenama Zakona o postupku upisa u katastar nepokretnosti i katastar infrastrukture ("Sl.gl.RS", br. 92/2023) zahtev za upis u katastar podnosi se isključivo u elektronskoj formi preko profesionalnog korisnika ešaltera. Izmenama je usvojena inicijativa Saveza kojom je posrednicima u prometu i zakupu nepokretnosti omogućeno da izdaju izvod iz baze podataka katastra nepokretnosti. Ažurirana preporuka u SK 16 kojom se predlaže uspostavljanje efikasnijeg mehanizma za utvrđivanje i upis svojinskih prava na nepokretnostima.
6.2 Unapređeno prostorno i urbanističko planiranje i izgradnja			

#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Usvojen propis kojim se uvodi optimizacija prostornog i urbanističkog planiranja do kraja 2024.	Delimično ostvareno	Usvojenim izmenama Zakona o planiranju i izgradnji predviđeno je uspostavljanje sistema eProstor koji će biti bliže uređen podzakonskim aktima. Koncept uvođenja eprostora je povučen sa javne rasprave. Očekuje se da će u narednom periodu ponovo biti razmatran.
2	Pokrenuta izrada jedinstvenog elektronskog sistema za prostorno planiranje (eProstor) do kraja 2024.	Delimično ostvareno	Ažurirana preporuka u SK16 kojom se traži uspostavljanje digitalne platforme za izradu i objavljivanje planskih dokumenta – eProstor. U okviru projekta “Glas građana u prostornom planiranju” razvijena je digitalna platforma “Budi deo plana” u gradu Kragujevcu, kojom se povećava transparentnost i omogućeno lakše učešće građana u procesu donošenja planskih dokumenata što može da posluži kao pilot za uvođenje sličnog sistema na nivou Republike Srbije.
3	Unapređen pravni okvir za razvoj telekomunikacione infrastrukture do kraja 2024.	Ostvareno	Zakonom o planiranju i izgradnji je definisana obaveza usklađivanja nižih planskih dokumenata sa planovima višeg reda, doneta je Instrukcija MGSI kojom bi se dodatno pojasnilo tumačenje odredaba i pravilna primena u praksi od strane JLS. Ministarstvo za zaštitu životne sredine usvojilo je Instrukciju o primeni odredbe čl.8-10. Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu na postavljanje radio baznih stanica mobilne telefonije. Zakon o elektronskim komunikacijama je usvojen i olakšana je izgradnja radio baznih stanica mobilne telefonije.
4	Najmanje 70% lokalnih samouprava izdaje dozvole za gradnju unutar zakonskih rokova do kraja 2024.	U toku	NALED nastavlja sa pripremom mesečnih izveštaja o postupcima izdavanja građevinskih dozvola i dostavlja ih kabinetu premijerke. Zahvaljujući ovim izveštajima IJO i

			nadležni organi su skratili rokove u postupku izdavanja relevantne dokumentacije. Donet je novi unapređen Pravilnik o postupku sprovođenja objedinjene procedure
6.3 Unapređeni uslovi za ulaganje u sektor energetike i rudarstva			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Skraćeno trajanje postupka priključenja na elektro-distribucionu mrežu do kraja 2024.	U toku	Kroz vođenje mesečne statistike i dostavljanje Vladi RS, nakon komunikacije sa EDS došlo je do skraćanja rokova priključenja objekata na elektro-distributivni sistem. Ažurirana preporuka u SK 16 u cilju unapređenja priključka na elektro-distributivnu mrežu.
2	Identifikovane ključne prepreke i predlozi rešenja za ulaganje u obnovljive izvore energije do kraja 2023.	Delimično ostvareno	Prihvaćene su preporuke iz Analize za kupce-proizvođače električne energije i to izmenama Zakona o korišćenju obnovljivih izvora energije u delu povećanja instalisane snage proizvodnih objekata kupaca - proizvođača el. energije sa 6,9 na 10,8 KW za domaćinstva, dok je za ostale kupce-proizvođače iz privrede ograničenje 150KW sa pravom pristupa sistemu bez balansne odgovornosti. Takođe, izmenama Zakona o akcizama, Zakona o PDV-u, Zakona o naknadama za korišćenje javnih dobara unapređen je poreski tretman kupaca-proizvođača. Ažurirana preporuka u SK16 u vezi unapređenja položaja kupaca proizvođača i stvaranja stimulativnog okvira u energetske tranziciji na zelene izvore.
3	Efikasniji postupak za dobijanje dozvola u oblasti energetike i rudarstva do kraja 2025.	U toku	Podneta je inicijativa za unapređenje energetske efikasnosti u lokalnim samoupravama i nameravamo da osnujemo Savet za energetiku u okviru NALED-ovog Saveza za imovinu i investicije

6.4 Unapređena međunarodna konkurentnost Srbije			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Ažuriran Akcioni plan Vlade za unapređenje investicionog okruženja na godišnjem nivou od 2023.	Nije ostvareno	Ovaj AP nije više aktuelan s obzirom da je radna grupa rasformirana.
2	Podržano sprovođenje najmanje dve mere Akcionog plana godišnje	Nije ostvareno	Ova aktivnost zavisi od toga da li će Vlada doneti odluku o ponovnom uspostavljanju ove međuresorne grupe.

Programski cilj 7: Unapređeni uslovi za razvoj poljoprivrede i prehrambene industrije

7.1 Unapređen zakonski okvir i primena propisa u poljoprivredi i prehrambenoj industriji			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Ažuriran plan usklađivanja propisa sa zakonodavstvom EU u saradnji s privredom na godišnjem nivou	U planu	Aktivnost Vlade na usklađivanju propisa sa zakonodavstvom EU je usled izborne 2023. godine bila smanjena pa je stoga ažuriranje plana propisa sa privredom odloženo za 2024. godinu.
2	Izrađen i sproveden najmanje jedan novi hodogram za koordinaciju resornih inspekcija na godišnjem nivou	U planu	Plan je da se tokom 2024. targetiraju kritične procedure koje opterećuju međunarodni promet poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Nakon što budu targetirane kritične procedure u sklopu rešenja pristupiće se unapređenju koordinacije rada resornih inspekcija, koje čine važnu kariku u procesu međunarodnog prometa.
3	Usvojeno najmanje 30% komentara članova NALED-a na relevantne propise	U toku	Tokom 2023. nije bilo većih izmena relevantnih propisa u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja. Najveći broj izmena odnosio se tehnička uređenja podzakonskih akata, kojima je omogućena implementacija eAgrara.
7.2 Optimizacija procedura i digitalizacija postupaka u sektoru poljoprivrede			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Uspostavljen pravni i institucionalni okvir za elektronski upis u Registar poljoprivrednih gazdinstava (RPG) 2022.	Ostvareno	Indikator je ostvaren u 2022. godini ali je NALED prepoznao da je sistem eAgrar moguće dodatno unaprediti. U okviru SK16 preporučeno je da se izradi elektronski registar podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju koji na

			transparentan način treba da predstavi raspodelu podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju i može da bude sastavna komponenta eAgrara.
2	Uspostavljen elektronski sistem za RPG i dodelu podsticaja (eAgrar) do kraja 2023.	Delimično ostvareno	Indikator je ostvaren u 2022. godini, ali je NALED prepoznao da je sistem eAgrar moguće dodatno unaprediti. U okviru SK16 preporučeno je da se izradi elektronski registar podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju koji na transparentan način treba da predstavi raspodelu podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju i može da bude sastavna komponenta eAgrara.
3	Omogućena efikasnija implementacija knjige polja u praksi do kraja 2023.	Delimično ostvareno	Tokom 2023. godine NALED je u saradnji sa Upravom za poljoprivredno zemljište pripremio preporuke i smernice za dalje unapređenje sistema upravljanja poljoprivrednim zemljištem. Poseban fokus je bio na unapređenju sistema izveštavanja o korišćenju zakupljenog poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini i to kroz definisanje sadržaja Knjige polja i preporuka / instrukcija za način vođenja, overu i kontrolu. Pripremljena instrukcija još uvek nije usvojena od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Postoji potencijal za dalji razvoj ovog rešenja i da se predloženo rešenje elektronske knjige polja implementira u praksi. Uz obezbeđeno projektno finansiranje moguće je u celosti digitalizovati knjigu polja do kraja 2025.
4	Digitalizovati najmanje još jednu proceduru u oblasti hrane i poljoprivrede do kraja 2025.	U planu	Pokrenuta je inicijativa u okviru Saveza za hranu i poljoprivredu i Saveza za fer konkurenciju, kako bi se targetirale kritične procedure koje predstavljaju barijere za razvoj međunarodnog transporta poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Nakon što se targetiraju najkritičnije procedure pokrenuće se inicijativa za digitalizaciju procedure. Očekuje se formulisanje predloga tokom 2024. godine.

Programski cilj 8: Unapređene zdravstvene usluge i dostupnost lekova

8.1 Optimizovani postupci i usluge u oblasti zdravstva			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Sprovedeno najmanje 10% preporuka Sive knjige zdravstva 2023.	Ostvareno	U potpunosti je realizovano 7 preporuka, uključujući preporuke vezano za povećanje broja inovativnih lekova koji se finansiraju iz sredstava fonda, omogućavanje primene off-label terapije, unapređenje aplikacije eRecept tako da svi recepti iz eKartona budu vidljivi apoteci, omogućavanje informativnijeg oglašavanja zdravstvenih ustanova i pojednostavljena procedure promene matične filijale RFZO. Dodatno, delimično su realizovane preporuke za eKarton i eBolovanje.
2	Izmenjeni propisi za stavljanje lekova na tržište 2024.	U toku	Tokom 2023. godine nastavljeno je zagovaranje izmene propisa za stavljanje lekova na tržište, i izmenjena su određena podzakonska akta (Pravilnik o dokumentaciji i načinu uvoza lekova koji nemaju dozvolu za lek, Pravilnik o načinu kontrole kvaliteta lekova i medicinskih sredstava...).
3	Digitalizovane procedure stavljanja leka na tržište 2025.	Delimično ostvareno	ALIMS je u januaru 2024. godine pustio u rad nove elektronske sisteme za registraciju, varijaciju i obnovu dozvole za lek.
4	Optimizacija centralnog repozitorijuma medicinskih podataka uz integraciju privatnog sektora 2025.	Delimično ostvareno	Zakonom o zdravstvenoj dokumentaciji i evidencijama u oblasti zdravstva uspostavljen je republički integrisani zdravstveni informacioni sistem – RIZIS, čime je omogućeno povezivanje svih zdravstvenih institucija u jedan jedinstveni sistem podataka, te uspostavljanje eKartona, jedinstvenog registra resursa u zdravstvu kao i 15 dodatnih registara koji će omogućiti efikasnije lečenje i dijagnostiku. NALED je kroz Radnu grupu učestvovao u pripremi Zakona koji je usvojen u Q4 2023, i

			koordiniše aktivnosti RG koja radi na tehničkim aspektima eKartona. Puna primena eKartona predviđena je od januara 2025.
8.2 Uspostavljen strateški i institucionalni okvir za digitalizaciju zdravstva			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Pripremljen i usvojen Akcioni Plan digitalizacije u privatnom i državnom zdravstvu 2022.	Ostvareno	Tokom 2023. pripremljena je revizija Akcionog plana za tekuću godinu, čiju implementaciju je NALED pratio i podržao. Dodatno, pripremljen je predlog Akcionog plana za period 2024-2025.
2	Razvijena metodologija za praćenje implementacije AP digitalizacije u zdravstvu koja se sprovodi od 2022.	Ostvareno	Razvijena metodologija je primenjena za praćenje implementacije za period 2022-2023.
3	Sprovedene minimum tri mere AP uz integraciju privatnog sektora do kraja 2025.	Delimično ostvareno	Do kraja 2023, realizovano je 18 aktivnosti iz AP. Pripremljena je revizija Akcionog plana za period 2024-2025.
8.3 Uspostavljeni uslovi za podsticanje inovacija u biomedicini			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Uspostavljen pravni okvir za korišćenje veštačke inteligencije u zdravstvu 2023.	U toku	Tokom 2024. biće usvojen novi Akcioni plan za strategiju razvoja veštačke inteligencije, koji će obuhvatiti i aspekte primene AI u zdravstvu.
2	Integrisane preporuke privatnog sektora u razvoju platforme za BIO4 kampus 2025.	U toku	U saradnji sa C4IR, pripremljen je predlog Pravilnika o bližim uslovima i načinu vođenja Registra genetičkih, biomedicinskih i drugih podataka od značaja za istraživanje i razvoj u oblasti biotehnologije, bioinformatike, bioekonomije, genetike i medicine.
3	Optimizovane i digitalizovane procedure kliničkih ispitivanja 2023.	Delimično ostvareno	Na inicijativu NALED-a, u oktobru 2023. ponovo je izmenjen Pravilnik o kliničkom ispitivanju lekova u humanoj medicini („Službeni glasnik RS”, br. 51/2022, 65/2023, 86/2023), čime je ponovo odobrena prva faza kliničkih istraživanja, s tim da se prva faza (I, Ia i Ib) dozvoljava samo za ustanove u javnoj svojini. Ovom izmenom su ranije uvedena ograničenja smanjena, ali nisu u potpunosti uklonjena, s obzirom na to da je

			NALED-ova inicijativa bila da se sva ranije uvedena ograničenja za sprovođenje kliničkih ispitivanja stave van snage.
--	--	--	---

Programski cilj 9: Podržano sprovođenje zelene agende

9.1 Unapređen strateški i pravni okvir za zaštitu životne sredine i uvođenje cirkularne ekonomije			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Usvojen Program za razvoj cirkularne ekonomije sa Akcionim planom 2022.	Ostvareno	U 2023. NALED je nastavio da podržava sprovođenje aktivnosti iz Programa koje su se odnosile na eko-označavanje i zelene javne nabavke. U 2024. godini je raspisan poziv za izradu novog petogodišnjeg Programa za CE sa akcionim planom (2025-2030) na koji je NALED aplicirao.
2	Sprovedeno minimum 70% mera iz Akcionog plana Programa za razvoj CE do kraja 2025.	U toku	Pravilnik o vrstama dobara za koja su naručioc i u obavezi da primenjuju ekološke aspekte u postupcima javnih nabavki koji je pripremljen u okviru NALED-ovog projekta "Javne nabavke i dobro upravljanje za veću konkurentnost" (SIDA) je stupio na snagu 1. januara 2024. godine. NALED od početka 2024. godine organizuje obuke i webinare na ovu temu za ponuđače i naručioce u saradnji sa Kancelarijom za javne nabavke i pruža mentorsku podršku za naručioce da primene ekološke kriterijume u postupcima javnih nabavki. Na do sada održanim obukama bilo je preko 2.500 učesnika. Ovo je deo aktivnosti predviđen Akcionim planom za razvoj CE.
3	Pripremljen i usvojen Zakon o izmenama i dopunama Zakona o upravljanju otpadom 2023.	Ostvareno	Narodna skupština je donela Zakon u aprilu 2023, a NALED je bio deo RG za pripremu propisa.
9.2 Uspostavljen održiv lanac upravljanja ambalažnim otpadom			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Pripremljen i usvojen novi Zakon o ambalaži i ambalažnom otpadu 2023.	U planu	Konsultativni proces sa privredom je imao dva kruga, nakon čega je Ministarstvo izašlo sa neformalnim predlogom i objavom da će se unapređenje sistema upravljanja ambalažnim otpadom između ostalog postići i uvođenjem depozitnog sistema za PET i ALU ambalažu od 2027. godine. Po osnivanju nove Vlade očekuje

			se formiranje RG za izmene Zakona o ambalaži i ambalažnom otpadu.
2	Povećane količine sakupljenog ambalažnog otpada u proseku za 15% za sve materijale do kraja 2025.	U toku	Kroz prekogranični projekat sa Crnom Gorom nabavljeno je 2000 kanti za razdvajanje ambalažnog otpada, od čega je 1500 kanti za grad Novi Pazar. Grad je dodatno kao nadogradnju projekta dobio i dodatne kante za razvrstavanje staklene ambalaže od operatera sistema sa kojim ima potpisan ugovor.
3	Povećane količine sakupljenog ambalažnog stakla za minimum 20% u odabranim pilot gradovima do kraja 2025.	Ostvareno	I nakon završetka projekta u decembru 2022. godine, lokalne samouprave su nastavile sa sakupljanjem staklenog ambalažnog otpada i tokom 2023. godine. Ukupan broj kontejnera za staklo doniranih kroz projekat i dalje je u upotrebi i na ulicama 14 JLS.
4	Pilotiran sistem "pametnog" depozitnog sakupljanja ambalaže tokom 2023.	Ostvareno	U okviru projekta je izrađena analiza Studije slučaja koja pokazuje koristi i mane ovog sistema sa preporukama za unapređenje u slučaju njegove masovnije replikacije po drugim gradovima u Srbiji.

9.3 Unapređeni uslovi za sakupljanje i tretman posebnih tokova otpada

#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Definisani biznis modeli za sakupljanje i tretman minimum dva posebna toka otpada 2025.	Ostvareno	Po završetku projekta u decembru 2022. godine definisani su biznis modeli za oba toka otpada i dati predlozi za unapređenje sistema. Tokom 2023. godine modeli su prezentovani široj grupi zainteresovanih strana, ali nije bilo prostora da se sa donosiocima odluka dalje radi na regulatornim preporukama. Takođe, tokom 2023. godine aplicirano je za nov projekat koji će se odnositi i na otpadne gume od motornih vozila
2	Pilotirano sakupljanje otpadnih baterija i sijalica na minimum 15 lokacija javnih institucija do kraja 2023.	Ostvareno	Tokom 2023. godine nastavljeno je sakupljanje otpadnih sijalica na delu lokacija pokrivenih projektom. Projekat je završen i NALED nema uticaja na dalji tok prikupljanja baterija i sijalica.
3	Uveden podsticaj za sakupljanje otpadnih baterija 2025.	U planu	Trenutno nema interesovanja da se ova tema pokrene u okviru resornog ministarstva. na NALED agendi do uspostavljanja boljih uslova za zagovaranje.
4	Regulisano upravljanje otpadom od hrane kroz pravni okvir i inspekcijski nadzor 2023.	Odloženo	Kroz nove projekte inicijative NALED pokreće ovu temu u 2024. godini.
5	Sistemski rešeno sakupljanje i tretman	Odloženo	Usled problema sa izvoznim dozvolama jedinog operatera ovlašćenog u Srbiji za sakupljanje i

	otpadnih motornih ulja do kraja 2025.		izvoz ovog toka otpada, aktivnosti su odložene.
9.4 Unapređen pravni okvir i kapaciteti za upravljanje otpadnim vodama			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Uspostavljena zajednička radna grupa Vlade za upravljanje otpadnim vodama do 2023.	Ostvareno	Trenutno ne postoji volja od strane nadležnih institucija za uspostavljanjem ove RG od strane resornog ministarstva. Nakon formiranja nove Vlade, NALED će ispitati mogućnost za pokretanje ove teme.
2	Podignuti kapaciteti najmanje 10 lokalnih samouprava za izgradnju i upravljanje postrojenjima za prečišćavanje otpadnih voda do kraja 2025.	U planu	Dijagnostika trenutnog stanja upravljanja otpadnim vodama je urađena i prezentovana zainteresovanim stranama. Za konkretne aktivnosti sa lokalnim samoupravama čeka se nastavak finansiranja ove teme od strane IFC-a kako je najavljeno.
3	Uspostavljen sistem tarifiranja otpadnih voda 2024.	U planu	NALED je ispratio rezultate projekta Direkcije za vode koje predlaže uvođenje tarifnog tela, rezultati projekta su prezentovani NALEDovom Savezu za zaštitu životne sredine. Status RG nam je nepoznat.
9.5 Unapređen javno-privatni dijalog i svest građana u oblasti zaštite životne sredine			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Uspostavljena zajednička radna grupa Vlade za unapređenje sistema naknada u životnoj sredini do kraja 2023.	U planu	Ova tema je prioritetna tema Saveza za zaštitu životne sredine za rad sa novom Vladom. NALED će u narednom periodu aktivirati rad RG Saveza na temu naknada kako bi se definisali konkretni predlozi i aktivnosti na uspostavljanju funkcionalnog sistema naknada u oblasti ZZS uključujući i realizaciju preporuke SK o unapređenju rada Zelenog fonda.
2	Sprovedeno najmanje 10 radionica na temu pravilnog sakupljanja i odlaganja različitih tokova otpada do kraja 2023.	Ostvareno	Tokom 2023. godine započet je novi projekat preko granične saradnje sa Crnom Gorom u okviru kog se održavaju radionice i treninzi za lokalne samouprave u pograničnom regionu Srbije i Crne Gore gde se predstavnici JKP i JLS obučavaju o pravilnom sakupljanju i odlaganju otpada. Takođe, u 2023 godini završen je projekat pametnog sakupljanja ambalaže u Zrenjaninu gde su održavane radionice i demonstracije pravilnog odlaganja ambalažnog otpada na pametnim mašinama.
3	Sprovedene najmanje dve kampanje godišnje za jačanje svesti u saradnji sa članovima i građanima	Ostvareno	Nastavljene su aktivnosti kroz kampanje za upravljanje ambalažnim otpadom u Zrenjaninu www.pametnorecikliraj.rs i u okviru projekta BEST – saradnja u upravljanju otpadom u pograničnom regionu Srbije i CG

			www.ambalazaipakovanje.com/odrzivi-razvoj/naled-projekat-best-saradnja-u-upravljanju-otpadom-do-odrzive-zivotne-sredine
--	--	--	--

STRATEŠKA OBLAST 2: PODSTICANJE TERITORIJALNOG RAZVOJA I EU INTEGRACIJA

Programski cilj 10: Unapređeni uslovi za razvoj privrede na lokalnu

10.1 Ojačani kapaciteti lokalnih samouprava za podršku privredi i promociju investicija			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Organizovan najmanje jedan MasterClass godišnje za gradonačelnike i predsednike opština u saradnji sa Nacionalnom akademijom za javnu upravu	Nije ostvareno	Nakon objave javnog poziva opštinama za učešće u BFC SEE Programu prema najnovijoj IV ediciji, održan je niz info sesija u zemlji i regionu. Ostvaren je odličan rezultat i potvrđeno učešće 18 gradova i opština u Srbiji. Izborni ciklusi u zemlji uslovlili su određena odlaganja, ali je Master Class obuka za BFC opštine i gradove svakako planirana za 2024. nakon lokalnih izbora koji se održavaju u junu.
2	Obučeno najmanje 200 lokalnih službenika godišnje u oblasti lokalnog ekonomskog razvoja i primene propisa od značaja za privredu	Ostvareno	Tokom 2023. NALED je održao veliki broj obuka za lokalne samouprave kroz koje je prošlo više od 1.000 zaposlenih u opštinskim administracijama. Organizovano je 15 obuka za pružanje elektronskih usluga i korišćenja softvera ePisarnica, u kojima je učestvovalo 650 lokalnih službenika i načelnika. Pored toga, obučeno je 200 službenika iz svih 38 javnih arhiva, kao i 70 službenika LS za primenu softvera eArhiv koji je postao zakonska obaveza od 1.januara 2024. U domenu informacione bezbednosti, kroz obuke organizovane u saradnji sa RATEL-om, znanja i veštine unapredilo je 22 IT administratora iz 17 gradova i opština. 40 službenika iz više od 20 LS prošlo je obuke o savremenim tehnologijama poput veštačke inteligencije, pametnih

			<p>gradova i informacione bezbednosti, u saradnji sa Yandexom.</p> <p>Dodatno, organizovano je 17 obuka za službenike lokalnih samouprava u vezi sa primenom Izmena i dopuna Zakona o javnim nabavkama, i posebno primenom ekoloških i socijalnih kriterijuma u nabavkama.</p>
3	Razvijena metodologija i najmanje 10 lokalnih samouprava podržano u izradi lokalnih razvojnih planova do prve polovine 2023.	Ostvareno	<p>NALED je podržao 10 lokalnih samouprava da izrade planove razvoja uz participaciju građana, što je preduslov za dobijanje podrške za izradu srednjoročnih planova. Organizovane su radionice, terenske posete i pružena je mentorska podrška.</p>
4	Pilotiran sistem za digitalizaciju upravljanja poljoprivrednim zemljištem u 5 lokalnih samouprava do kraja 2022. i ponuđen drugim opštinama	Ostvareno	<p>Primena Agrolife digitalnog rešenja za upravljanje poljoprivrednim zemljištem uspešno je pilotirana u pet lokalnih samouprava (Sombor, Subotica, Bačka Topola, Vrbas i Inđija) do kraja 2022. Rezultati su predstavljeni na završnoj konferenciji (link) u aprilu 2023. Postavljene su 73 meteo stanice povezanih sa Agrolife aplikacijom. Broj registrovanih korisnika u opštinama je 3.500. Prve meteo stanice koje su postavljene u Vojvodini i delovima Bosne i Hercegovine, kreirale su 620.500 preporuka za efikasnije radove na njivi i mere prevencije od pojave 117 bolesti i štetočina.</p>
10.2 Unapređen poslovno okruženje na lokalnu kroz BFC SEE program			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Najmanje 20 lokalnih samouprava u Srbiji je unapredilo uslove poslovanja kroz program Certifikacije opština sa povoljnim poslovnim okruženjem (BFC SEE) do 2025.	U toku	<p>Tokom 2023. godine realizovane su aktivnosti potrebne za početak procesa certifikacije prema IV ediciji BFC standarda - uspešno su sprovedeni postupak selekcije evaluatora i unapređenja softvera u skladu sa novim standardom. Nakon javnog poziva, održanih infosesija i direktnih razgovora sa gradonačelnicima, svoje učešće u BFC</p>

			SEE Programu potvrdilo je 18 gradova i opština koji će u narednih godinu dana unaprediti uslove poslovanja u skladu sa najboljim međunarodnim praksama.
2	Prosečan napredak koji gradovi i opštine ostvaruju po završetku procesa je minimum 15% u odnosu na ispunjenost kriterijuma na početku procesa	U toku	Izbori krajem 2023. uslovili su odlaganje početka procesa certifikacije za 2024. godinu, a imajući u vidu da procesi traju do 12 meseci, procena napretka biće analizirana u drugoj polovini 2025. godine.
3	Uspostavljena razmena praksi među gradonačelnicima kroz održavanje najmanje tri sednice BFC Kluba na godišnjem nivou	Ostvareno	Tokom 2023. održane su tri sednice BFC Kluba (februar, jun, novembar) prema utvrđenoj dinamici, na teme od značaja za lokalni ekonomski razvoj: unapređenje informacione bezbednosti i digitalnih usluga, izdavanje elektronskih građevinskih dozvola, Indeks razvoja lokalne eUprave (LEI), razvoj energetike, rešavanje imovinsko-pravnih pitanja, upis u Katastar i upravljanje javnom svojinom. Sednicama BFC kluba prisustvovali su resorni ministri za informisanje i telekomunikacije, za energetiku, predstavnici Kabineta premijerke i Republičke direkcije za imovinu. U 2024. sednica BFC Kluba je održana u februaru.

Programski cilj 11: Unapređeni i usaglašeni uslovi poslovanja u WB regionu

11.1 Unapređena regionalna saradnja i standardi poslovnog okruženja kroz BFE platformu			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Najmanje još dve ekonomije Zapadnog Balkana su pristupile regionalnoj BFE Platformi do kraja 2023.	Ostvareno	BFE Platforma je prerasla u CORE Partnerstvo (Partnership for Competitive Region) u kojem učestvuju institucije i organizacije iz ekonomija Zapadnog Balkana u cilju jačanja saradnje i konkurentnosti regiona. Mreži partnera iz Srbije, Crne Gore, Severne Makedonije i Bosne i Hercegovine, pridružile su se organizacije s teritorije Kosova* i iz Albanije.
2	Usvojena IV edicija BFC SEE standarda povoljnog poslovnog okruženja u regionu do kraja 2023.	Ostvareno	Odlukom Regionalnog saveta CORE Partnerstva, početkom 2023. godine usvojena je nova, IV edicija BFC SEE standarda, u cilju integrisanja i usklađivanja sa zahtevima EU integracija, a posebno mesto dobili su kriterijumi koji doprinose primeni zelene agende, digitalnoj transformaciji i društveno odgovornom poslovanju.
3	Najmanje 100 gradova i opština regiona je učestvovalo u procesu sertifikacije po BFC SEE standardu do kraja 2025.	U toku	49 opština i gradova iz regiona potvrdilo je učešće u BFC SEE Programu u 2024 godini, a prema novoj IV ediciji standarda.
11.2 Uspostavljeni mehanizmi za monitoring i sprovođenje privrednih reformi u regionu			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Uspostavljen Indeks poslovnog okruženja za Zapadni Balkan koji se objavljuje od 2023.	Ostvareno	Tokom 2023. godine uspešno su objavljeni rezultati regionalnog indeksa o povoljnom poslovnom okruženju u Jugoistočnoj Evropi (SBE izveštaj) i predstavljeni u oktobru na CORE days konferenciji u Kotoru .
2	Objavljena analiza i ključne preporuke za unapređenje inicijative Otvoreni Balkan 2023.	Delimično ostvareno	NALED se zalaže za povezivanje inicijative Otvoreni Blakan sa reformom sezonskog zapošljavanja, kako bi se omogućilo prijavljivanje sezonskih radnika iz čitavog regiona putem jedinstvene aplikacije uz unos OBeID radnika, što je posebno značajno za Srbiju iz ugla organizacije EXPO-a 2027.

3	Sprovedeno najmanje 5 projekata prekogranične i/ili regionalne saradnje do kraja 2025.	Ostvareno	Tokom 2023. godine, završeno je sprovođenje tri velika regionalna projekta usmerena na izgradnju kapaciteta u lokalnim samoupravama, koje su finansirali Nemačka vlada preko GIZ-a i privatni partneri iz NALED-ovog članstva (SAGA je podržala uvođenje Chatbota u opštinama, Telegroup Agrolife aplikacije, i SEKOPAK izgradnju infrastrukture za reciklažu stakla. Realizovan je i projekat prekogranične saradnje sa partnerima iz Severne Makedonije usmeren na povećanje prilika za zapošljavanje u ruralnim područjima. U toku je sprovođenje regionalnog projekta podrške jačanju BFE mreže/CORE Partnerstva, kao i dva projekta preko-granične saradnje u okviru programa Srbija-BiH i Srbija-Crna Gora.
11.3 Promovisani investicioni potencijali Srbije i Zapadnog Balkana			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Organizovan prvi regionalni "BFE week" u cilju promocije investicionih potencijala BFC SEE gradova i opština 2022.	Ostvareno	U oktobru 2023. godine uspešno je organizovana druga po redu regionalna CORE Days konferencija u Kotoru kojoj je prisustvovalo 150 odabranih zvanica iz regiona - predstavnika lokalnih samouprava, institucija, privrede i međunarodne zajednice. Konferenciju je otvorio predsednik Crne Gore Jakov Milatović. Tema konferencije je bila pametan i zeleni razvoj. Više informacija na www.coredays.org
2	Najmanje 10 gradova i opština regiona uključenih u BFC SEE rangirano na listi Financial Timesa fDi Cities of the Future do kraja 2025.	U toku	10 gradova i opština koje su aktuelni nosioci BFC sertifikata ili su ranije bili deo BFC SEE Programa, našlo se na listama u različitim kategorijama poslednjeg izdanja FDI magazina. To su: Skoplje, Kragujevac, Leskovac, Šimanovci (Pećinci), Zrenjanin, Subotica, Tešanj, Kakanj, Gradiška, Jastrebarsko.

Programski cilj 12: Unapređene EU integracije u oblastima značajnim za privredu

12.1 Unapređen proces pregovora za članstvo u EU			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Organizovana najmanje dva sastanka radne grupe za Program ekonomskih reformi u okviru NKEU na godišnjem nivou	Ostvareno	Tokom 2023. godine organizovana su dva sastanka Međuresorne radne grupe za ERP kojom rukovodi NALED sa temom pripreme ERP-a za period 2024-2026. Na sastancima je sa Ministarstvom finansija diskutovano o nacrtu ERP-a i reformama koje se u istom predlažu za realizaciju.
2	Najmanje 20% preporuka datih kroz Nacionalni konvent za EU (NKEU), za poglavlja 5, 11, 12, 13, 16, 20, 22, 23, 25 i 27, je integrisano u planove institucija na godišnjem nivou	Delimično ostvareno	U okviru poglavlja 16 – ukupno 2 od 12 datih preporuka je u potpunosti ili delimično implementirano tokom 2022. godine (ukinuta obavezna PDV registracija stranih kompanija koje ne prodaju na tržištu Srbije i smanjeno opterećenje najnižih zarada).
3	Urađena analiza i date preporuke za poboljšanje spremnosti za sprovođenje Regionalne politike EU (poglavljje 22) do kraja 2022.	Ostvareno	Analiza spremnosti zapadnog Balkana za Regionalnu politiku EU (poglavljje 22), sa detaljnim preporukama, urađena je, predstavljena i prihvaćena od strane Generalnog direktorata za regionalnu politiku EK (DG REGIO), koji je i finansirao njenu izradu. Na sastanku regionalne tematske grupe za EU u okviru RESPA, nalazi i preporuke su predstavljeni nadležnim institucijama u maju 2023.
4	Godišnji izveštaji o napretku Srbije reflektuje komentare date od strane NALED-a	Ostvareno	NALED je u aprilu 2023. godine dostavio obiman prilog preporuka za izradu Godišnjeg izveštaja Evropske komisije za Srbiju. Izveštaj za 2023. godinu reflektuje najvećim delom preporuke date od strane NALED-a, posebno u delu digitalizacije, poslovnog okruženja (parafiskali, poreska politika), reforme inspekcija, izgradnje administrativnih kapaciteta, suzbijanja sive ekonomije, zelene agende, javnih nabavki, rada javne uprave, pripreme za korišćenje sredstava iz strukturnih i Kohezionog fonda, itd.

12.2 Unapređen prenos znanja i najboljih praksi iz zemalja članica EU			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Organizovano najmanje dve studijske posete godišnje za predstavnike javnog i privatnog sektora u zemlje članice EU	Ostvareno	Na temu inovacionog ekosistema održane su četiri studijske posete za predstavnike startup zajednice i javnog sektora: međunarodna konferencija ViennaUp '23 (Austrija), međunarodna konferencija Hub.Berlin 2023 (Nemačka). Organizovana je javno-privatna studijska poseta Poljskoj (Varšava, 18 – 22 jun) u okviru Inicijative Bolji Način, na temu bezgotovinskih plaćanja i fintech rešenja. Organizovane su dve studijske posete za predstavnike javnog sektora u okviru projekta "Javne nabavke i dobra upava za veću konkurentnost". Organizovane su posete Švedskoj na temu primene zelenih kriterijuma u postupcima javnih nabavki, kao i Portugalu na temu elektronskih nabavki i uloge portugalskog trostepenog upravnog sudstva u sistemu javnih nabavki. Takođe, organizovana je studijska poseta Bugarskoj za lokalne samouprave u cilju razmene iskustava u upravljanju EU fondovima.
2	Organizovano najmanje 30 obuka i sastanka za razmenu znanja sa EU institucijama do kraja 2025.	U toku	Tokom 2023, razmena znanja sa EU institucijama organizovana je kroz CORE Days konferencija u Kotoru u oktobru, sastanke sa Generalnim direktoratom za regionalnu politiku EK (DG REGIO) i regionalnom tematskom grupom za EU u okviru RESPA. Takođe, organizovana je razmena sa Generalnim direktoratom za ekonomska i finansijska pitanja na temu nabavke inovacija, sastanci sa DG NEAR u vezi sa praćenjem napretka u sprovođenju reforme javne uprave, kao i regionalnom saradnjom, sastanci sa EBRD u vezi sa regionalnom saradnjom i praćenjem unapređenja poslovnog okruženja, kao i jačanjem kapaciteta za primenu ESG kriterijuma. Takođe, uspostavljena je saradnja sa

			Evropskim institutom za inovacije i tehnologije (EIT), kroz tri organizovane razmene, nakon čega je NALED uspešno aplicirao za ulogu EIT Food Hub-a u Srbiji.
3	Organizovano najmanje šest tematskih radionica u okviru TAIEX programa podrške lokalnim samoupravama do kraja 2023.	U toku	Tokom 2023. godine realizovana je studijska poseta u kojoj su učestvovali predstavnici pet lokalnih samouprava (Paraćin, Niš, Raška, Čačak i Leskovac), na temu lokalnog ekonomskog razvoja i Kohezione politike, kao i dve TAIEX radionice na teme pametnih gradova i e-Uprave. Takođe, pripremljen je i odobren predlog za održavanje radionica na temu upravljanja kapitalnim investicijama za četiri opštine (Paraćin, Leskovac, Niš, Raška). Planirane su obuke za jačanja kapaciteta u oblastima javnih nabavki i upravljanja ljudskim resursima.
12.3 Promovisana važnost i benefiti EU integracija za ekonomiju Srbije			
#	Rezultat	Status	Obrazloženje
1	Pružena podrška javnoj upravi u promociji reforme javne uprave uz podršku EU 2022.	Ostvareno	NALED je tokom 2023. pružao podršku vidljivosti i komuniciranju reforme javne uprave, u okviru projekta koji finansira Evropska unija, a glavni korisnik je Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave.
2	Promovisan značaj privrednih reformi na putu ka EU u okviru najmanje dve konferencije godišnje	Ostvareno	Značaj privrednih reformi na putu ka EU promovisan je u okviru druge godišnje konferencije CORE Days – Partnerstvo za konkurentni region, koja je organizovana u Kotoru, u oktobru 2022. Kroz Sivu knjigu NALED posebno izdvaja preporuke od značaja za usklađivanje sa EU standardima i propisima dodelom EU bedža – ove preporuke se promovišu u okviru godišnje konferencije posvećene Sivoj knjizi u prisustvu šefa Delegacije EU, međunarodne zajednice, privrede, državnih institucija, civilnog sektora i medija.